

Praca zbiorowa

www.azjatyckiejezyki.pl

WIETNAMSKI

na start

PHẦN 1

ngữ pháp • từ • phát âm • bài tập

2. Tony

Używanie tonów polega na nadawaniu sylabom czy słowom określonej melodii oraz tonacji. Wiele języków azjatyckich posługuje się tonami, w tym też wietnamski, w którym każda sylaba ma tylko jeden ton. Ton zmienia znaczenie słowa, dlatego poprawna wymowa jest tak ważna.

W języku wietnamskim wyróżniamy 6 tonów:

1. Ton zerowy/płaski

(**đầu ngang / không dấu**)

- wymawia się go jednym ciągłym dźwiękiem bez zmiany tonacji, który jest wyższy niż w języku polskim, lekko śpiewny
- nie oznacza się go żadnym symbolem
- np. **la** - nakrzyczeć na kogoś, **yêu** - kochać

2. Ton wysoki (**đầu sắc**)

- dźwięk zaczyna się wyżej niż normalna tonacja głosu i staje się stopniowo wyższy
- oznacza się go kreską ku górze
- np. **lá** - liść, **muốn** - chcieć

3. Ton niski (**đầu huyền**)

- dźwięk zaczyna się niżej niż normalna tonacja głosu i staje się stopniowo niższy
- zapisuje się go za pomocą kreski skierowanej w dół
- np. **là** - być, **đường** - droga, cukier

4. Ton pytający (**đầu hỏi**)

- dźwięk zaczyna się dość nisko, aby przejść w jeszcze niższy ton i powoli wraca w wyższą tonację, ale zostaje nagle urwany, tak jakbyś chciał* zadać pytanie
- oznacza się go znakiem podobnym do pytajnika, ale bez kropki
- np. **lả** - zmęczony, **hỏi** - zepsuty

5. Ton falujący (**đầu ngã**)

- dźwięk zaczyna się wysoko, jedna litera zostaje powtórzona, co daje efekt płynnego przejścia
- zapisuje się go za pomocą fali
- np. **lã** - bez smaku, **vẽ** - rysować

6. Ton ciężki (**đầu nặng**)

- dźwięk jest krótki i ciężki oraz schodzi mocno w dół
- oznacza się go kropką pod samogłoską
- mp. **lạ** - dziwny, **học** - uczyć się

5. Dyftongi

W języku wietnamskim występują dyftongi. Są to **płynne przejścia z jednej samogłoski w drugą, czyli dźwięk tworzony jest przez kombinację dwóch samogłosek**. Istnieje wiele rodzajów dyftongów oraz również tryftongów (połączenie trzech samogłosek), ale najistotniejszą kwestią, jeżeli chodzi o dyftongi, jest różnica między wymową a zapisem.

Najważniejsze i podstawowe dyftongi, które musisz poznać na początku to:

iê

ươ

uo

Można je zapisać na sześć sposobów, ponieważ każdą drugą samogłoskę w tych przypadkach możesz zastąpić samogłoską „a”, jednak wymowa zostaje taka sama.

- **iê** możesz zapisać jako: „ia” np. w słowie **kia**, wymawiasz to wtedy jako „kiê”;
- **ươ** możesz zapisać jako: „ưa” np. w słowie **mưa**, wymawiasz to wtedy jako „mươ”
- **uo** możesz zapisać jako: „ua” np. w słowie **của**, wymawiasz to wtedy jako „củo”

Oto schemat wszystkich samogłosek w języku wietnamskim:

- „i/y”, „ư” oraz „u” są zamknięte, co oznacza, że wymawiasz je z prawie zamkniętymi ustami
- „ê”, „ơ”, „â” oraz „ô” wypowiadasz z lekko otwartymi ustami
- „e”, „a”, „ă” oraz „o” tworzysz przy otwartych ustach

Gdy czytasz schemat pionowo, to „i/y”, „ê”, „e” są samogłoskami przednimi, co oznacza, że przy ich wypowiedzeniu język kierujesz do przodu jamy ustnej!

- „u”, „ô” oraz „o” są samogłoskami tylnymi, więc przy ich wymawianiu język przesuwasz w stronę tyłu jamy ustnej

8. Zadania

Zadanie 1

Powtórz po nagraniu pojedyncze litery oraz zbitki spółgłoskowe. Zwróć uwagę na dokładną wymowę.

1. a - â - ä
2. e - ê
3. o - ô - ơ
4. u - ư
5. y - i
6. d - đ - z
7. gi - r
8. p - ph
9. t - th
10. k - kh
11. c - ch - tr
12. c - k - q
13. n - ng - nh - ngh

Zadanie 2

Poćwicz wymowę, powtarzając po nagraniu podobne sylaby z różniącymi się samogłoskami.

1. nam - nâm - nãm - nom - nôm - nem - nêm
2. ăn - an - ân
3. oi - ôi - ơi
4. cho - chô - chơ - co - cô - cơ
5. muon - mươn - muôn

Zadanie 3

Powtarzaj po nagraniu, zwracając dokładną uwagę na odpowiedni ton słowa.

1. la - lá - là - lạ - lã - lả
2. ma - mà - mà - mạ - mã - mả
3. hoi - hói - hòi - họi - hõi - hởi
4. xem - xém - xèm - xẹm - xẽm - xẻm
5. chua - chúa - chũa - chựa - chũa - chũa

Praca zbiorowa

www.azjatyckiejezyki.pl

WIETNAMSKI

na start

PHẦN 4

ngữ pháp • từ • phát âm • bài tập

1. „Tak / nie?”

W języku wietnamskim istnieje wiele sposobów na tworzenie zdań pytających w zależności od tego, o co chcesz zapytać. W tym e-booku znajdziesz najbardziej podstawowe typy pytań.

Pytanie

podmiot + (cố) + dopełnienie + **không**?

podmiot + (cố) + dopełnienie + **chưa**?

Odpowiedź

+ **Vâng/Cố** + podmiot + dopełnienie

- **Không** + podmiot + **không** + dopełnienie

- **Chưa** + podmiot + **chưa** + dopełnienie

Aby utworzyć pytanie oczekujące odpowiedzi „tak lub nie”, używasz słowa **cố** za podmiotem, jednak jest to opcjonalne. Wietnamczycy czasem pomijają tę partykułę pytającą. Ważniejszym jest, aby na końcu zdania postawić słowo **không** - „nie” lub **chưa** - „jeszcze nie” w zależności od kontekstu. Ono zawsze powinno występować w zdaniu pytającym tego typu.

Nam (cố) thích ăn nem không?

Czy Nam lubi jeść sajgonki?

Vâng/Cố, Nam thích ăn nem.

Tak, Nam lubi jeść sajgonki.

Không, Nam không thích ăn nem.

Nie, Nam nie lubi jeść sajgonek.

Nam - popularne, wietnamskie imię; cố -
partykuła pytająca, mieć; thích - lubić;

ăn - jeść; nem - sajgonki; không - partykuła
pytająca, nie, zero; vâng - tak (grzecznie)

10. „Kiedy?”

Aby zadać pytanie zawierające słowo „kiedy”, masz do wyboru trzy wyrażenia:

1. khi nào
2. bao giờ
3. lúc nào

Khi nào oraz **bao giờ** możesz używać zamiennie, jednakże **lúc nào** różni się od nich. Słowo **lúc** dosłownie oznacza „moment”, dlatego używając tego wyrażenia, Wietnamczycy pytają tylko w kontekście mniejszych, codziennych sytuacji, które wydarzą się za niedługo lub wydarzyły się chwilę temu. Z kolei **khi nào** oraz **bao giờ** możesz stosować w dowolnym przypadku.

Khi nào/bao giờ bạn mua xe ô tô?

Kiedy kupisz samochód?

Lúc nào bạn nấu cơm?

Kiedy gotujesz posiłek/ryż?

Zanim kolejne przykłady, pozostaje jeszcze jedna ważna kwestia, czyli umieszczenie wyrażenia w zdaniu, ponieważ ma to związek z czasem, o który pytasz. Dając wyrażenie „kiedy” na początku zdania, odnosisz się do przyszłości, a dodając na końcu zdania, sugerujesz, że chodzi o przeszłość.

Bao giờ bạn đi du lịch?

Kiedy jedziesz na wycieczkę?

Bạn đi du lịch bao giờ?

Kiedy byłeś na wycieczce?

Uwaga!

Wyjątki od tej reguły stanowią pytania z czasownikami: **có thể** - móc, potrafić; **cần** - potrzebować; **muốn** - chcieć; **thích** - lubić; **nên** - powinnoś, powinno się; **phải** - musieć.

Zadania

Zadanie 1

Odpowiedz na pytania, używając słów w nawiasach.

1. Bạn sống ở đâu? (Vác-sa-va)

.....

2. Chị ấy mua xe ô tô khi nào? (tuần trước)

.....

3. Anh ấy là ai? (Anh Nam)

.....

4. Bây giờ chị Thơ làm gì? (ăn phở)

.....

5. Bạn đi đâu? (cửa hàng)

.....

6. Chị Xuân muốn mua gì? (xe đạp)

.....

7. Bạn đã đọc quyển sách "Búp bê" („Lalka*") bao giờ chưa? (Chưa)

.....

8. Bạn muốn sống ở Thái Lan hay (là) Việt Nam? (Thái Lan)

.....

*„Lalka" Bolesława Prusa została wydana po wietnamsku w tłumaczeniu profesora Nguyễn Chí Thuật.